

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการศึกษา

รูปแบบการศึกษา

การศึกษานี้เป็นการศึกษาเชิงพรรณนา (Descriptive Study) เพื่อการศึกษาการปฏิบัติตัวของผู้ดูแลเด็กและสุขอนามัยของเด็กรวมทั้งสภาพแวดล้อมในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่เกิดโรคมือเท้าและปาก อําเภอดอยเต่า จังหวัดเชียงใหม่ โดยใช้เทคนิควิธีการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยให้ความสำคัญต่อข้อมูลด้านความหมาย ความรู้สึกนึกคิดแล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อนําผลการศึกษามาประกอบการอธิบายอย่างเชื่อมโยง การเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ดังนั้นการศึกษานี้จึงใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ในกลุ่มตัวอย่างที่พร้อมจะให้ข้อมูลเพื่อการศึกษาการปฏิบัติตัวของผู้ดูแลเด็กและสุขอนามัยของเด็กรวมทั้งสภาพแวดล้อมในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่เกิดโรคมือเท้าและปาก อําเภอดอยเต่า จังหวัดเชียงใหม่ โดยมีการศึกษาใน 3 หัวข้อ ซึ่งใช้แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต และแบบประเมิน ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 วิธีการศึกษาการปฏิบัติของผู้ดูแลเด็กและสุขอนามัยของเด็กรวมทั้งสิ่งแวดล้อมในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่เกิดโรคมือเท้าและปาก อําเภอดอยเต่า จังหวัดเชียงใหม่

หัวข้อที่ศึกษา	ผู้ให้ข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
การปฏิบัติของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อําเภอดอยเต่า จังหวัดเชียงใหม่	ผู้ดูแลเด็ก	แบบสัมภาษณ์เชิงลึก
สุขอนามัยเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อําเภอดอยเต่า จังหวัดเชียงใหม่	จากการสังเกตเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อําเภอดอยเต่า จังหวัดเชียงใหม่ของผู้ศึกษา	แบบสังเกต
สิ่งแวดล้อมในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อําเภอดอยเต่า จังหวัดเชียงใหม่	จากการสังเกตสิ่งแวดล้อมในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อําเภอดอยเต่า จังหวัดเชียงใหม่ของผู้ศึกษา	แบบประเมิน

ประชากร

การศึกษาครั้งนี้จะทำการศึกษาในประชากรทั้งหมด ดังนี้

1. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 15 แห่ง ใน 6 ตำบลของอำเภอคอยเต่า จังหวัดเชียงใหม่
2. ผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 15 แห่ง ใน 6 ตำบลของอำเภอคอยเต่า จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 46 คน
3. เด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 15 แห่ง ใน 6 ตำบลของอำเภอคอยเต่า จังหวัดเชียงใหม่

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึก แบบประเมินและแบบบันทึก ที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยประกอบด้วย

1. แบบสัมภาษณ์เชิงลึกในการปฏิบัติตัวของผู้ดูแลเด็ก ได้แก่ การปฏิบัติด้านอนามัยส่วนบุคคล การปฏิบัติด้านการดูแลเด็ก และการปฏิบัติด้านการดูแลความสะอาดในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
2. แบบสังเกตสุขอนามัยของเด็ก (ผู้ศึกษาทำการประเมินด้วยตนเอง จากการสังเกต)
3. แบบประเมินเพื่อใช้ในการประเมินด้านการสุขาภิบาลและอนามัยสิ่งแวดล้อม (ผู้ศึกษาทำการประเมินด้วยตนเอง จากการสังเกต)

นอกจากนี้ยังมีเครื่องมืออื่นที่ใช้ประกอบในการเก็บรวบรวมข้อมูลอีก ได้แก่ เทปบันทึกเสียงเพื่อใช้บันทึกเสียงขณะสัมภาษณ์และกล้องถ่ายรูปเพื่อใช้บันทึกภาพ

การหาคุณภาพเครื่องมือ

1. การหาความเที่ยงตรงของเครื่องมือ (Content validity)

ใช้การตรวจสอบความเชื่อมั่นของข้อมูลด้วยการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพโดยแบบสัมภาษณ์เชิงลึกและแบบประเมิน โดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน ดังนี้

1. ผู้เชี่ยวชาญด้านระบาดวิทยา และการติดเชื้อ	จำนวน 1 ท่าน
2. ผู้เชี่ยวชาญด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม	จำนวน 1 ท่าน
3. ผู้เชี่ยวชาญด้านโรคติดเชื้อ	จำนวน 1 ท่าน

ซึ่งเป็นผู้ตรวจสอบความครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ ความตรงตามเนื้อหา ความเหมาะสมของสำนวนภาษา และความชัดเจนในเนื้อหา หลังจากผู้ทรงคุณวุฒิทั้งหมดพิจารณาแล้ว ผู้ศึกษานำแนวคำถามมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมทั้งด้านภาษาและความถูกต้องในเนื้อหาตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิอีกครั้งหนึ่งแล้วนำผลที่ได้ให้นำมาพิจารณาเกี่ยวกับความเข้าใจคำถาม ความต่อเนื่องของเนื้อหา การทดลองใช้นี้จะช่วยทำให้ทราบข้อบกพร่องต่างๆ ในตัวของผู้สัมภาษณ์และคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์ หากมีข้อบกพร่องก็สามารถแก้ไขให้สมบูรณ์ก่อนนำไปใช้ได้จริงแล้วนำมาคำนวณค่าดัชนีความตรงตามเนื้อหา (Content validity index or CVI) เท่ากับ 0.96 (ค่าที่ได้ต้องมากกว่า 0.8)

2. นำแบบสังเกตและแบบประเมินที่ได้แก้ไขปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญแล้วนำไปทดลองใช้กับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอำเภอฮอด อำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งมีลักษณะคล้ายกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 17 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ก่อนนำไปใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่างแล้วนำไปวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือเท่ากับ 0.74 (ค่าที่ได้ต้องมากกว่า 0.7)

การรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. ขอนหนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยเชียงใหม่
2. นำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ถึงผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอฮอด อำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ รายละเอียดการศึกษา ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ และขออนุญาตเก็บข้อมูลในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
3. ประสานงานกับผู้รับผิดชอบในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทุกแห่งในอำเภอฮอด
4. ทำการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ดูแลเด็ก และประเมินด้านสุขอนามัยของเด็ก และด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจากการสังเกตด้วยตนเอง
5. ผู้ศึกษาจะนำแบบสัมภาษณ์เชิงลึก แบบสังเกต และแบบประเมินที่ได้จัดเก็บมาตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้อง เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์ต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content analysis)

ซึ่งนำมาใช้ในการศึกษาในวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 การปฏิบัติของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยผู้ทำการศึกษาได้สัมภาษณ์เชิงลึกในผู้ดูแลเด็กและนำมาวิเคราะห์ข้อมูลตามวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสร้างข้อสรุปซึ่งวิธีการหลักที่ใช้ในการวิเคราะห์มี 2 ลักษณะ ได้แก่

1.1 การวิเคราะห์แบบอุปนัย (Analytical induction) คือ วิธีการตีความสร้างข้อสรุปข้อมูลจากรูปธรรมหรือ ปรัชญาการณที่มองเห็น ซึ่งการสร้างข้อสรุปนี้จะกระทำตลอดเวลาที่ทำการเก็บข้อมูลจนสุดท้ายเมื่อเก็บข้อมูลได้เพียงพอก็สามารถสร้างข้อสรุปเพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการศึกษา

1.2 การวิเคราะห์โดยการจำแนกข้อมูล (Typological analysis) คือ การนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาจำแนกเป็นหมวดหมู่ตามคุณลักษณะที่ข้อมูลนั้นมีร่วมกัน และนำมาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการอธิบายปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น ซึ่งการศึกษาครั้งนี้ใช้การจำแนกลักษณะข้อมูลที่ปรากฏให้เห็น

2. การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่การนำมาแจกแจงความถี่ แสดงจำนวนร้อยละ ซึ่งนำมาใช้ในการศึกษาในวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 และ 3 โดยเป็นการศึกษาสุขอนามัยของเด็กและสิ่งแวดล้อมในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยผู้ทำการศึกษาเป็นผู้สังเกตพฤติกรรมของเด็กและสิ่งแวดล้อมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยหน่วยที่ใช้ในการวิเคราะห์คือจำนวนศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก